

Karmøy kommune
Postboks 167
4291 KOPERVIK

Kontakt saksbehandler

Synnøve Elise Thorvaldsen, 51568944

Uttale til plan for nydyrking på gnr./bnr. 19/15 i Karmøy kommune

Statsforvalteren fraråder nydyrking av område tegnet ut som kystlynghei. Det bør settes vilkår om avbøtende tiltak for å minimere avrenning til myr og til Liknesvassdraget, jf §12 i vannforvaltningsforskriften. Det bør settes vilkår for å nydyrke utenom 1.feb - 31.aug av hensyn til hubro, jf § 6 og § 15 i naturmangfoldloven. Kommunen må sette frist for gjennomføring av eventuelle tiltak.

Vi viser til brev fra Karmøy kommune, datert 23.01.2023, der Ivan Aasen søker om godkjenning til nydyrking av om lag 26 dekar registrert overflatedyrka jord, myr og kystlynghei på gnr./bnr. 19/15 på Halvettå i Karmøy kommune. Tiltakshaver har over telefon opplyst om at saken er til behandling for massehåndtering etter pbl. Kommunen opplyser om at tiltakshaver overtok eiendommen i 2022. Vedlagt søknaden ligger gardskart som viser omsøkt nydyrkingsfelt. Kommunen opplyser i oversendelsen at tidligere eier har hatt en eldre tillatelse til nydyrking uten frist for ferdigstillelse. Kommunen ber om uttale etter forskrift om nydyrking § 9 med uttalefrist 23.02.2023.

Brev fra Karmøy kommune etterspør en kulturminnefaglig uttale. Vi opplyser om at Statsforvalteren ikke gir uttaler om kulturminner og vi anmoder at saken sendes til fylkeskommunen som kulturminneforvalter da tiltaket omfatter registreringer av automatisk fredet kulturminne.

Hjemmelsgrunnlag

Nydyrkingsforskriften er hjemlet i § 11 i jordloven der det står: «*For å unngå skade på natur og kulturlandskap, kan departementet gi føresegner for nydyrking*». Saken er sendt på høring ifølge forskrift for nydyrking § 9, der hensynet til natur -og kulturlandskapsverdier skal vurderes for større områder uavhengig av eiendomsgrenser. Det er statsforvalterens oppgave å opplyse kommunen om hvilke virkninger tiltaket kan få for natur- og kulturlandskapsverdiene til kommunens helhetlige vurdering av tiltaket.

Vurdering

Flyfoto av omsøkt tiltaksområdet på 26 daa viser at arealet har hatt en delvis funksjon som massedeponi og jordbruksdrift siden 2002, med påfølgende utvidelser synlige i foto fra 2009, 2013, 2017, 2019 og 2021, jf. Norge i bilder. På eiendommen er det registrert dyp og grunn myr, utvalgt naturtype kystlynghei, vassdrag og hensynssone for hubro ved arealet.

Vi er informert om at det foreligger en tidligere nydyrkingstillatelse uten frist for ferdigstilling på eiendommen, jf §4 i nydyrkingsforskriften der tillatelse faller til eiendom, ikke tiltakshaver¹. Nydyrkingsforskriften har siden 1997 satt krav til godkjent nydyrkingsplan omsøkt til kommunen der kommunen skal vurdere naturverdiene og landskapsbildet opp mot behovet for nydyrking². Registreringen av myr på arealet ble kartlagt i 1991. Et eventuelt nydyrkingsvedtak fra 1970 til i dag må inneholde en tilstrekkelig vurdering av myr og kystlynghei opp mot nydyrkingstiltaket med en definert tiltaksplan for å være gyldig.

Vi er ikke oversendt eventuelle tidligere tillatelser for massehåndtering og nydyrking gitt på eiendommen og etterspør disse.

Om myr:

Det er et forbud mot å dyrke opp myr, jf. § 5 a i nydyrkingsforskrifta. Dette gjelder også for grunn myr, men om visse vilkår er oppfylt kan kommunen vurdere dispensasjon, jf. § 5 a andre ledd. Tiltakshaver må dokumentere at tiltaket er av vesentlig betydning for å opprettholde driften, jf. § 5 a fjerde ledd.

Området inkluderte et intakt myrområde på 12 daa med et karbonlager på om lag 4000 tonn CO₂. Myrområde har over tid fra 2002 fram til i dag blitt redusert av ulike massedeponi og nydyrking. Omfanget er så stort at karbonlager, biologisk mangfold og andre økologiske funksjoner på arealet er i dag borte og registreringene gitt i ØK-kart for myr av NIBIO kan rimelig antas å være utgått slik at myrregistreringene etter arealressurskart 5 (AR5) stemmer med dagens situasjon.

Omsøkt nydyrking er lagt helt inntil grensen på gjenværende myrareal. Bevaring av karbonrike areal som myr er viktig naturbaserte tiltak i møte med de klimautfordringene samfunnet står i og vi viser til Norges miljømål 5.1. Vi tilrår vilkår om en sone med kantvegetasjon mellom dyrka mark og myr på minst 6 m. En kantsone vil være med på å sikre at myr og våtmark omkring eiendommen ikke blir påvirket unødvendig av næringsstofftilførsel og drenering.

Dersom det ikke forekommer vedtak for inngrepene på berørte myrareal bør kommunen vurdere å kreve tilbakeføring av arealet til myrflater, jf. ØK-kartlag (NIBIO), og minst sikre at inngrep på eiendommen ikke forringer myrareal ytterligere.

Om Vassdraget Liknesåna:

Liknesåna er et vassdrag med dårlig tilstand og målsetningen for vassdraget er god tilstand, jf. vann-nett (ID: 040-100-R). Det følger av §12 i forskrift om rammer for vannforvaltningen at tiltak kun kan godkjennes dersom det ikke bærer en risiko for avrenning eller annen negativ påvirkning til en vannforekomst av kvalitet lavere enn god. Kommunen er pliktet å vurdere tiltakets påvirkning på Liknesbekken etter vannforvaltningsforskriften.

Tiltaket med nydyrking er ikke egnet til å kunne forbedre tilstanden i vassdraget, og det må settes krav om avbøtende tiltak for å kunne vurdere tillatelse.

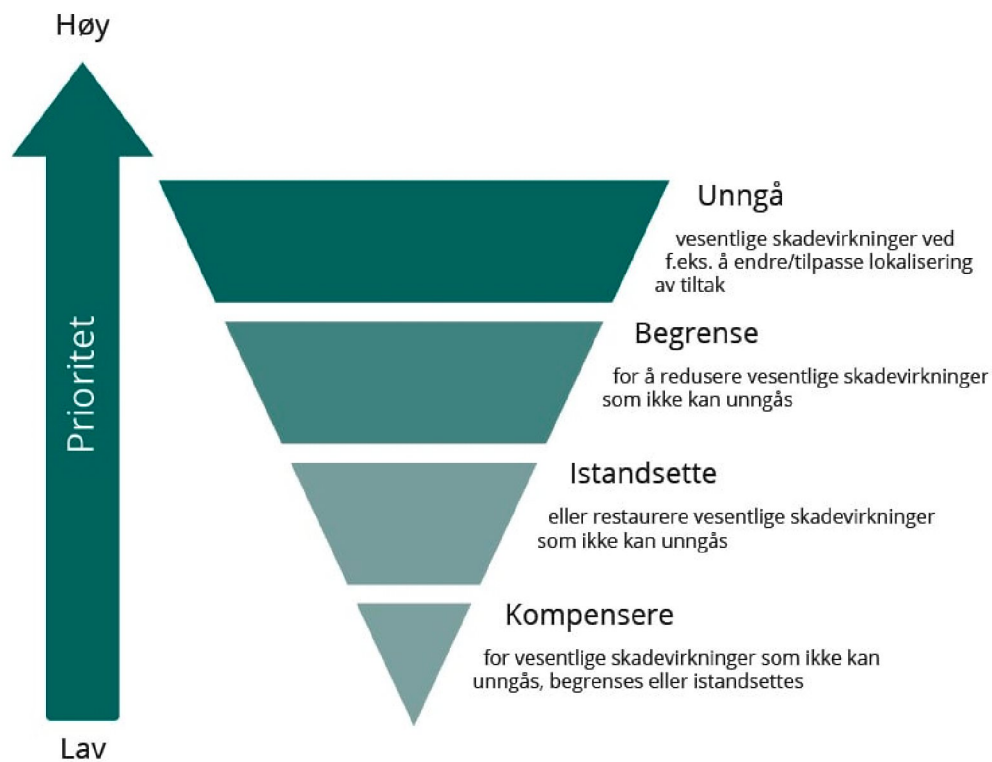
¹ <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/454170236a2a4ecc93c72b3319988904/rettleiar-til-forskrift-om-nydyrking.pdf>

²https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/lmd/vedlegg/regelverk/m_19_1997_om_nydyrking.pdf

Av vilkår til nydyrkingssøknaden som kan være aktuelle foreslår vi etablering av rensepark og vilkår til tiltak i kantsonen. En rensepark mellom dyrka mark og drenering til Liknesåna i sør vil kunne bidra til å minimere næringsavrenning til sensitive økosystemer. Det bør i denne saken settes vilkår om habitatfremmende tiltak slik som etablering av en kantsone med busker og trær.

Habitatfremmende kantsoner kan også være positive langs dreneringskanaler da de vil kunne begrense avrenning av partikler og næring til åna. Til kantsoner bør en bruke ulike stedege arter. Vierarter vil kunne bidra som habitattiltak for ville pollinerende insekt og spurvefugl. Habitatforbedrende tiltak er relevante som vilkår også i nydyrkingssøknader, da man i arealinngrep skal i første omgang forsøke å unngå, begrense, istandsette og kompensere for inngrep, jf. tiltakshierarkiet³. Tiltaket får negative påvirkninger på naturen utenfor tiltaksområdet, slik at Karmøy kommune bør nytte anledningen til å sette vilkår som begrenser inngrepets innvirkning ved å støtte om både natur og kultur.

Figur 1. Tiltakshierarkiet, jf. Miljødirektoratet sin veileder for KU.

³ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/ny-finne-gode-miljolosninger/forebyggeskadevirkninger-for-miljo-og-samfunn/>

Om kystlynghei:

Om lag 4 daa nord på tiltaksområde registrert som svært viktig kystlynghei (verdi A), jf. BN00017941⁴. Kystlynghei er en sterkt truet naturtype, jf. Artsdatabanken, og hører til de utvalgte naturtypene, jf. § 3 punkt 6 i forskrift om utvalgte naturtyper⁵. For vurderinger av utvalgte naturtyper viser vi til veileder for utvalgte naturtyper⁶, og til Miljødirektoratet sin veileder for konsekvensutredninger⁷ som også veileder for konsekvensanalyse av utvalgte naturtyper.

Rundt 2017 ble massedeponiet på eiendommen utvidet inn på kystlyngheien jf. Flyfoto – Norge i bilder. Kystlyngheien på tiltaksområdet er beskyttet mot alle former for inngrep etter egen forskrift, jf. forskrift for utvalgte naturtyper og § § 52 - 56 i naturmangfoldloven (nml). Det er meldeplikt for alle tiltaksom er egnet til å forringe en utvalgte naturtyper, jf. § 4 tredje ledd forskrift for utvalgte naturtyper og det er krav om særskilt tillatelse fra kommunen. For jordbrukstiltak gjelder særskilt meldeplikt, jf. § 55 i nml. Kommunene har tre ukers frist på å svare ut meldinger om inngrep i kystlynghei, jf. §4 andre ledd i forskrift om utvalgte naturtyper.

Området som tiltaket påvirker er mindre enn 1 ‰ av registrert kystlyngheiareal (BN00017941). Påvirkningen berører en ubetydelig del av kystlyngheien, men det er en varig virkning som er i strid med formålet med utvalgte naturtyper. Derfor vurderer vi at påvirkningsgrad fra massehåndtering har forringet naturtypen, jf. Miljødirektoratet sin veileder for KU. Om en sammenstiller KU-verdi for naturtypen og påvirkningsgraden av tiltaket så kommer en fram til at tiltaket har en betydelig til alvorlig miljøskade, jf. Miljødirektoratet sin konsekvensvifte⁸.

Vi opplyser om at ved eierskifte er det ny eier av eiendommen som er ansvarlig for at forholdene på eiendommen er lovlige, dette faller inn under privatrettslige forhold. Ved brudd kan ansvarlig myndighet pålegge gjeldene grunneier å rette de forhold som er i strid med loven.

Kommunen har oversendt informasjon om massedeponiet etter pbl, som er, eller kommer til å måtte bli behandlet som egen sak. Vi opplyser om at dersom det ikke har foreligget en prosess etter § 4 i forskrift om utvalgte naturtyper og § 53 i nml for massedeponiet på kystlyngheien er dette et brudd på loverket der kommunen bør vurdere krav om retting av deponiområdet som berører registreringer av kystlynghei, jf. § 69 i nml.

Avhengig av utfallet av sak om massedeponi så må kommunen sette vilkår som sikrer at restareal av kystlyngheien på eiendommen ikke blir påvirket i nord. Dette arealet er en intakt utvalgt naturtype, og det er en viktig buffer mellom oppdyrket mark og myrflatene i nordre ende av teigen.

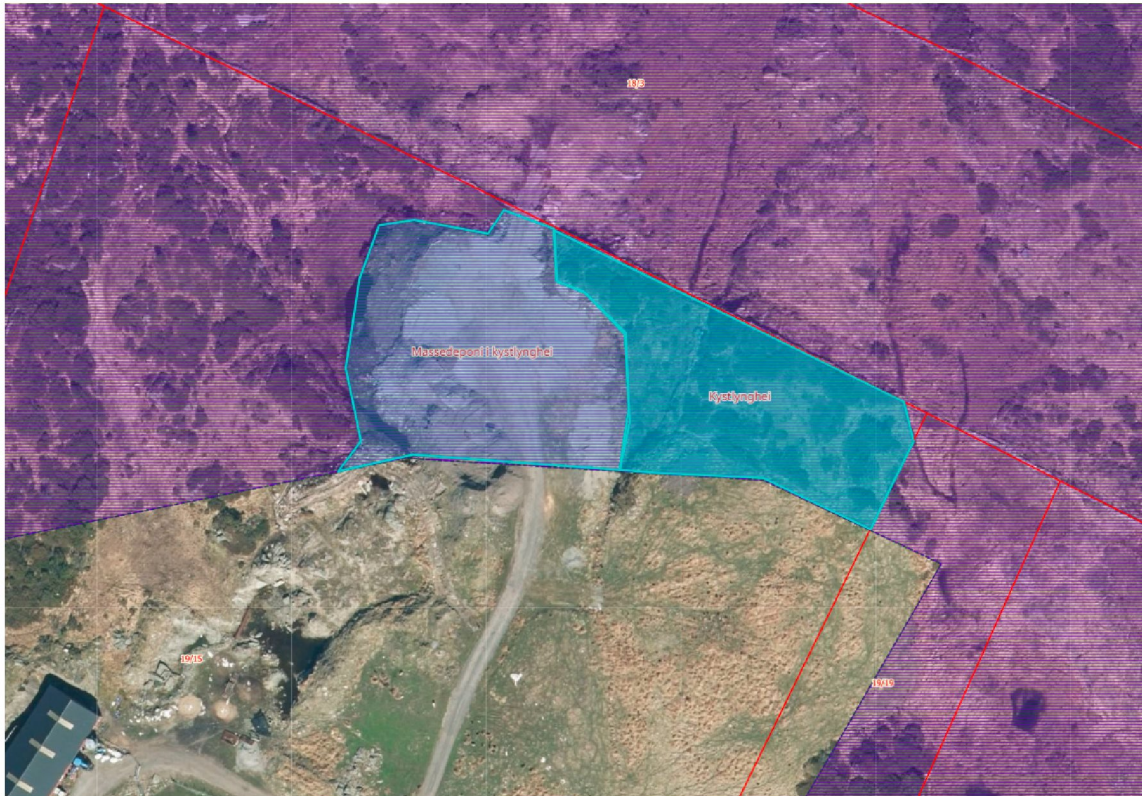
⁴ <https://faktaark.naturbase.no/?id=BN00017941>

⁵ <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-05-13-512>

⁶ https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/dirnat2/attachment/2498/dn-handbok-31-2011_net.pdf

⁷ <https://www.miljodirektoratet.no/konsekvensutredninger>

⁸ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/konsekvensutredninger/vurdere-miljokonsekvensene-av-planen-eller-tiltaket/naturmangfold/vurdere-konsekvens-for-hvert-delomrade/>

Figur 2. Kystlynghei som massedeponi og kystlynghei.

Kommunen må vurdere tillatelsen om massedeponi før vi uttaler oss om eventuell nydyrking på arealet.

Området er innenfor hensynssone for hubro. Hubro er Norges største ugle og en sterkt truet art, jf. Artsdatabankens rødliste av 2021. Det forekommer en egen handlingsplan for hubro⁹ og tillatelser til tiltak som berører hubro skal stille strenge krav til aktsomhet for å unngå unødige forstyrrelser, jf. §15 i nml, særlig i hekkeperioden (1. februar til 31. august).

Konklusjon:

Formålet med nydyrkingsforskriften er å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur- og kulturlandskapet. Kommunen må vurdere behovet for nydyrking opp mot blant annet biologisk mangfold og landskapsbildet som helhet. Tiltakets påvirkning på økosystemet og samlet belastning er spesielt viktig, jf. § 10 i naturmangfoldloven.

Myr, kystlynghei og vassdrag er svært sensitive for gjødsling. Vi vurderer det betydelig at naturhensynene i, og direkte utenfor, det avgrensede tiltaksområdet skjerms med en buffersone for å tilstrekkelig ivareta viktige naturverdier. Kommunen skal sette avbøtende tiltak for å kunne godkjenne søknader som forringer vassdrag av dårlig kvalitet.

⁹ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/juli/handlingsplan-for-hubro-2022-2026/>

Vi viser ellers til naturmangfoldloven jf. §§ 4 - 14 om bærekraftig bruk, der Karmøy kommune har et særskilt forvaltningsansvar. Lovens §§ 4 og 5 om forvaltningsmål for økosystem og arter, § 6 viser til aktsomhetsplikt og § 7 gjelder prinsipp for offentlige avgjørelser, der kommunen plikter å vurdere saken etter §§ 8-12, av same lov.

Vi ber om å snarest få tilsendt alle tidligere tillatelser gitt etter nydyrkingsforkriften og plan og bygningsloven på gnr.19/15 i Karmøy siden 1990 og tiltakshavers søknadskjema fastsatt av Landbruksdirektoratet, jf. §7 i nydyrkingsforkriften.

Vi ber ellers om å få tilsendt endelig vedtak

Med hilsen

Einar Heegaard (e.f.)
fagleiar natur

Synnøve Elise Thorvaldsen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent